

Que no s'escapi l'aigua de la pluja!

Després d'un estiu sec segur que ens replantegem si estem aprofitant al màxim la pluja a la nostra finca o al nostre jardí. A més de tenir un dipòsit o una bassa suficient per als nostres requeriments, és probable que puguem millorar l'aprofitament d'aigua pluvial al terreny mateix, aconseguint que hi hagi una millor infiltració i evitant que derivi cap a altres zones on no podem intervenir. En aquest article us expliquem com ho podem fer d'una manera molt senzilla.

TEXT I IMATGES: TERESA SOLER.

El que fa que una zona es consideri de clima sec no són tant els litres per metre quadrat que hi cauen a l'any sinó més aviat com es reparteixen aquests litres. Una regió que rebí només 400 litres/m² ben distribuïts al llarg de l'any pot ser que no tingui res per envejar a una altra que en rep 800 però molt concentrats, de manera que passin mesos sense que caigui ni una gota d'aigua.

Fins i tot a les zones més seques del país hem oblidat que tota l'aigua que consumim ve de la pluja, encara que ara passi pels pantans i per la xarxa de distribució abans d'arribar al nostre hort o jardí. I això que l'aigua de la pluja que cau directament sobre el terreny que gestionem suma volums importants. Fem números. Si la nostra parcel·la té 500 m² i a la nostra comarca cauen, de mitjana, 400 litres/m², la quantitat d'aigua de la pluja que ens cau a sobre és de 200.000 litres. Si a més el nostre terreny no està situat a dalt d'un turó o en una zona plana del tot, és molt fàcil que hi entri aigua procedent de les finques del costat, sobretot si els veïns no tenen cura de gestionar l'aigua que els cau a casa. En total, molts litres que aniria molt bé de poder repartir al llarg de l'any. Mirar d'evitar que una bona part d'aquesta aigua ens abandoni ràpidament té molt

sentit, i més ara que l'aigua de la xarxa comença a tenir preus prohibitius. A banda d'estalviar diners, la bona gestió de l'aigua de la pluja és una eina bàsica per millorar la fertilitat de l'espai on intervenim.

Us presentem un projecte senzill per captar una part d'aquesta aigua i aconseguir que es quedi a casa, això sense haver de construir o comprar cap dipòsit. Es tractarà que quan ploqui, el màxim d'aigua possible es filtri, sense fer mal, al terreny. Abans de continuar, però, no és sobrer que feu una ullada a alguns dels principis de recollida d'aigua de la pluja que Brad Lancaster¹ ens dóna als seus llibres (vegeu el requadre). Aquests principis no diuen res que els nostres avis no sabessin² però ens poden ajudar a vèncer el nostre (quasi) analfabetisme hídric.

Seguint aquestes regles, la primera cosa que ens cal fer quan plou és posar-nos les botes i el cangur i estudiar com cau l'aigua a casa nostra. Quins són els punts on es filtra sense problemes, les zones compactades (pavimentades o no) on l'aigua s'acumula sense filtrar-se i, quan ja no n'hi cap més, comença a circular cap altres bandes. Estudiarem especialment les zones on l'aigua adquireix velocitat (que coincideixen amb

1. Lancaster, Brad. (2014). Rainwater harvesting for Drylands and Beyond. Volum I i II. Rainsource Press. Tucson, USA.

2. Vegeu l'article "Disseny en línia clau II. Zonificació de la finca." a l'Agrocultura, núm. 52

01. Les carreteres i camins són un bon punt de recollida d'aigua, perquè el seu sòl compactat fa que l'aigua s'escoli sense infiltrar-se. Podem aprofitar-ho i fer-hi trencades que direccionin l'aigua cap a terreny més porós. D'aquesta manera també evitarem que la pluja faci malbé el camí.

02. Trencada en construcció. No hem anivellat el terreny sinó que senzillament hi hem construït una trencada afegint-hi terra en forma de muntanyeta. La part alta de la trencada ha d'estar al mateix nivell, l'hem marcat utilitzant totxos.

03. Trencada ja construïda. Les rajoles marquen un mateix nivell. A la dreta es veu la trencada de més amunt.

04. Després d'una pluja intensa les trencades aconsegueixen retenir l'aigua que cau sobre aquella fracció de terreny més l'aigua que ve del camí. S'hi formen petites basses que l'endemà ja han infiltrat l'aigua.

05. Empedrat a la zona on la trencada del camí aboca l'aigua.

Principis per a la recollida d'aigua de la pluja

- Comença amb una llarga i meditada observació del teu terreny i de com s'hi mou la pluja
- Comença a treballar al lloc més alt i ves-te movent avall.
- Comença amb treballs petits i simples. Els errors que cometis també seran petits.
- Planifica sempre una ruta de sobreexida i gestiona l'aigua sobreexida com un recurs
- Maximitza les cobertures de sòl, orgàniques i vives
- Repensa continuament el teu sistema

les zones on s'ajunta compactació i pendent o desnivell). Quan l'aigua corre massa de pressa no té temps d'infiltrar-se i pot ser un factor d'erosió important. Volem actuar per mirar d'alentir-la i canalitzar-la cap a zones on sigui fàcil retenir-la i, si pot ser, filtrar-la.

En el nostre exemple pràctic tenim un camí que, malgrat ser de grava, no filtrava gens d'aigua. L'acabava concentrant tota al davant de casa fins que, desbordada, saltava al terreny del veí. Hem començat a actuar a la part més alta del camí, d'aquesta manera hem reduït la quantitat d'aigua que va a parar al davant de la casa.

Ho hem aconseguit fent un parell de trencades al camí que envien l'aigua cap als laterals on hi ha herba (vegeu foto 1). Una trencada és una petita muntanyeta que creua el camí i que construïm acumulant avall la terra de més amunt. Les trencades obliguen els cotxes a alentir la marxa però són essencials per al manteniment dels camins no pavimentats.

Per assegurar que aquesta aigua desviada no es concentrés a les vores i acabés creant problemes al terreny on la dirigim, hem zonificat aquest terreny utilitzant, també, petites trencades (fotos 2 i 3), aquestes no per canalitzar l'aigua sinó per retenir-la. Les trencades de retenció se solen fer seguint les corbes de nivell però com que estàvem intervenint en un terreny ja enjardinat no hem estat gaire estrictes seguint aquestes corbes. També per aquest motiu hem preferit fer les trencades afegint terra en comptes de buidar-la de més amunt.

A cada trencada hem previst un punt de desaigua per evitar que l'aigua salti per sobre de la trencada quan se n'hi acumuli molta (figura 1). Els punts d'intersecció entre la trencada del camí i el terreny tou s'han empedrat per evitar l'erosió. L'empedrat es fa amb una sola capa de pedres sense cimentar, per tal que facilitin la infiltració i redueixin la velocitat de l'aigua que hi passa. Pel mateix motiu, també empedrariem els punts de desaigua si s'arribessin a fer servir. És millor esperar a empedrar després de veure si la pluja agafa realment el camí que li hem assignat.

Val a dir que, de moment, cada zona ha retingut tota l'aigua caiguda sense que sobreexís a la zona de més avall. Malgrat que després d'una pluja intensa el terreny es pot veure embassat (vegeu fotos 4 i 5), l'endemà l'aigua ja s'ha infiltrat del tot. Hem facilitat aquesta infiltració mirant d'afegir matèria orgànica (fullaraca, el tall de l'herba) al lloc on l'aigua es concentra.

Encara que el terreny no s'ha anivellat prèviament i hi ha zones on l'aigua no s'arriba a concentrar, tots els arbres i la vegetació de la zona ha notat moltíssim aquesta aportació d'aigua que abans es perdia cap al terreny del veí. Malgrat que el jardí no es rega, les zones on s'ha actuat resten verdes molt més temps a l'estiu. 🌸

EINES PER A L'AGRICULTURA ECOLÒGICA FABRICADES EN ACER INOXIDABLE

C/ Mossèn Jacint Verdaguer s/n
E-25264 Vilanova de Bellpuig (Lleida) CATALUNYA
Telf: +34 973 32 40 31 Fax: +34 973 32 44 12
www.ecoprac.com e-mail: ecoprac@ecoprac.com

Bufet AgroAmbiental

Dret Agrari i Ambiental
Assessorament en Producció Ecològica

Miquel Pujols
Advocat - Enginyer Agrícola - Llicenciat en màrqueting
Màrqueting en productes ecològics

.....

C. Pere Almeda, 7 Tel. 93 850 05 33 Fax 93 850 01 56	Av. Diagonal, 449, 4t Tel. 93 363 43 87 Fax 93 430 06 44
--	--

08510 RODA de TER 08036 BARCELONA

.....

www.bufetagroambiental.com